

แนวทางการธำรงพระพุทธศาสนาในท่ามกลางความขัดแย้งใน 3 จังหวัด
ภาคใต้มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉันทิน โขติโก)*

GUIDELINES TO STABILISE BUDDHISM IN THE MIDST OF THE
CONFLICT IN THE SOUTHERN THAILAND THROUGH
PHRADHAMSIDDHIMONGKHOL (CHINT CHOTIKO)

จักรพงษ์ ธรรมธนภัทร

Chakkapong Thamtanaphap

พระครูโกศลอรรรถกิจ

Phrakrukosolattakit

พระครูโฆสิตวัฒนานุกูล

Phrakhrukositwattananukul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

สวัสดิ์ อโนทัย

Sawat Anothai

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Saint John's University, Thailand

E-mail: tamtanapat@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความขัดแย้งและแนวคิดทฤษฎี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนใต้ในมุมมองของพระธรรมสิทธิมงคล (ฉันทิน โขติโก) และ 3) วิเคราะห์การแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉันทิน โขติโก) ได้ดำเนินการศึกษาโดยวิธีวิจัยเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถ กถา หนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์

---

* Received 30 April 2019; Revised 27 June 2019; Accepted 28 June 2019

และแหล่งข้อมูลออนไลน์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความขัดแย้งและแนวคิดทฤษฎี ความหมายของการขัดแย้ง หมายถึง ไม่ลงรอยกัน คือการคัดค้าน ความปรารถนา ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ที่เกิดจากการรับรู้ ความคิด ความเชื่อ จุดประสงค์ หรือ เป้าหมายที่ไม่ตรงกัน อาจรวมไปถึงความรู้สึกร่วม มีทั้งด้านดีและด้านลบ ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดา หรือ เป็นเรื่องของธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ทุกวันในตัวเองคนเดียวในครอบครัว ชุมชน ในองค์กร ในประเทศของเรา

2. แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนใต้ในมุมมองของพระธรรมสิทธิมงคล (ฉัตร โชติโก) การก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัด การแก้ปัญหาของรัฐเป็นเพียงการแก้ไขที่มีการแอบแฝงเรื่องของผลประโยชน์หรือเปล่า พระธรรมสิทธิมงคล (ฉัตร โชติโก) ผู้เป็นดั่งร่มโพธิ์ให้กับชาว 3 จังหวัดชายแดนใต้ ท่านให้ทั้งคำปรึกษา ทั้งแนวทางการแก้ปัญหา และให้การสงเคราะห์ ที่สำคัญและที่ขาดไม่ได้ นั่นก็คือ เรื่องของการศึกษาพระธรรมสิทธิมงคล ท่านเน้นเรื่องการศึกษามาก ทั้งให้ทุนการศึกษา ไม่ว่าจะมาเป็นพระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไป ทุกระดับชั้นก็ว่าได้

3. วิเคราะห์การแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉัตร โชติโก) พระภิกษุ สามเณร ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ในการทำกิจของสงฆ์และความเป็นอยู่ในวัดได้รับผลกระทบ ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหากับการปฏิบัติศาสนกิจ รวมไปถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จากประวัติของพระธรรมสิทธิมงคล(ฉัตร โชติโก) จะเห็นได้ว่า ท่านสงเคราะห์ช่วยเหลือ ชาวบ้านผู้ยากไร้ การสนับสนุนการศึกษาไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ สามเณร เด็กเยาวชน โดยการมอบทุนการศึกษาทั้งจังหวัด โดยไม่มีเงื่อนไขทางด้านศาสนา มาเกี่ยวข้องแต่ประการใด อย่างน้อยเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เป็นอยู่ให้น้อยลง ปัญหา 3 จังหวัดภาคใต้ พระธรรมสิทธิมงคล (ฉัตร โชติโก) ท่านกล่าวเสมอว่า ต้องให้การศึกษา คนเราเมื่อมีการศึกษาแล้ว ก็จะมีสมาธิ เมื่อมีความเข้าใจกัน รู้เขารู้เรา เมื่อมีความเข้าใจแล้ว ก็จะเกิดปัญญา ดังนั้น ปัญหาที่จะไม่เกิด ต่างคนต่างเข้าใจ เข้าใจในหลักการปฏิบัติ เข้าใจในวัฒนธรรมการเป็นอยู่

คำสำคัญ: การธำรง, ความขัดแย้ง, พระธรรมสิทธิมงคล

Abstract

This thesis entitled ‘The Maintenance of Buddhism in the Midst of the Conflict in the three Southern Provinces of Thailand through Phradhamsiddhimongkhhol (Chin Chotiko)’ has three objectives: 1) to study the concepts of conflict, 2) to study guidelines in solving the conflict of the three southern provinces of Thailand in the viewpoint of Phradhamsiddhimongkhhol (Chin Chotiko) , and 3) to analyze the solution of the three southern provinces of Thailand in the viewpoint of Phradhamsiddhimongkhhol (Chin Chotiko). This is a documentary research done by studying Tipiṭaka, commentaries, textbooks, academic documents, research works, theses and relating online data. In this research, the descriptive analysis was done to provide the research work and suggestions.

In the study, it was found that:

1. according to the theories and ideas of conflict, they basically refer to situations wherein disagreement is caused. disagreement; this arises out of wrong view where their aim is also different thereby affecting upon their feeling in both negative and positive sides. According to the theories, the conflict is normal and can be caused to happen at any time irrespective of family, community, organization and nation; it can be caused by anyone.

2. As regards the guidelines in coping with the conflict in the three southern provinces of Thailand concerning the viewpoint of Phradhamsiddhimongkhhol (Chin Chotiko), whose role was like the great Bodhitree for people in the three southern provinces of Thailand. Regularly, he passed his suggestions and alternative ways to cease the situation; he also provided certain sea of help such as medical tools to Hospital in Yala, Pattani and Narathiwat

provinces. The most important suggestions given by him was about education; he provided scholarship to Buddhist monks, novices and general people in all levels.

3. In the guidelines given by Phradhamsiddhimongkhon (Chin Chotiko) in order to solve the problems of conflict faced by people in the three southern provinces of Thailand, findings were found that he really came to know the root cause of problem, therefore, he recommended loving kindness to be applied because it is the supreme virtue in empowering all living beings to happily live together in spite of its abstract, it can mentally become a practical way of life. In Buddhism, it is a well-known fact that those who follow the Buddha's ways of life and believe in the law of Kamma, they automatically understand that the principle of loving kindness is seriously recommended by the Buddha to be observed by general people; the Buddha taught Buddhist people to grow loving kindness and then send to all living beings without any bias in order that they can destroy defilement. To achieve such a wonderful situation, one is guided not to do all evil action, but doing good action and purifying one's mind and thereby cultivating the virtue of loving kindness respectively.

Keywords: Stabilige, The Conflict, Phradhamsiddhimongkhon

บทนำ

จากการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัด ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2547 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน อันนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สิน ที่สำคัญคือ การก่อให้เกิด สภาวะความกลัวต่อการดำรงชีพตามปกติ นำไปสู่ความกดดัน และความวิตกกังวล ทั้งต่อภาครัฐ สังคมในพื้นที่ และสังคมใหญ่ในภาพรวม ขณะที่ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐ และ ประชาชนยังไม่ สามารถแก้ไขปัญหาได้ ปัญหาความขัดแย้งในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เป็นปัญหาที่ซับซ้อนมี สาเหตุทั้งจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติและศาสนา สถานการณ์ความ

มั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส เป็นปัญหาท้าทายรัฐบาลมาทุกยุคทุกสมัย ด้วยความแตกต่างทาง วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา อันเป็นเอกลักษณ์ของชายแดนได้นำมาซึ่งความต้องการการรักษาอัตลักษณ์นั้น ไว้ แต่แปรเปลี่ยนเป็นความไม่เข้าใจนำสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงในที่สุด ลักษณะของความ รุนแรงนั้น ขึ้นและลงตามกระแสการเมืองและแรงจูงใจที่กระตุ้นขบวนการก่อการร้ายกลุ่มต่าง ไม่ว่าจะ เป็นความเชื่อทางศาสนา หรือ เป้าหมายการแบ่งแยกดินแดน หรือ แม้แต่ผลประโยชน์ส่วนตัว โดยมีเหตุการณ์ลอบทำร้ายวางเพลิง วางระเบิด ก่อการร้าย และจลาจล เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ความขัดแย้งยังมาจาก นโยบายบายบูรณาการแห่งชาติ ของรัฐบาลกลับเพิ่มความขัดแย้งระหว่างคน ไทยกับรัฐไทยมากขึ้น จนเป็นเหตุให้เกิดการชุมนุมประท้วงและการจลาจลในพื้นที่อย่างรุนแรง ไม่เว้นแม้แต่พระภิกษุสามเณร สำหรับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ชนส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม ชาวไทยพุทธในดินแดนแถบนี้เท่ากับว่าเป็นชนส่วนน้อย จึงเป็นอีกแง่มุมที่มีความน่าสนใจและ น่าศึกษาว่าพระพุทธรูปศาสนาที่อยู่ในท่ามกลางความขัดแย้ง มีการเปลี่ยนแปลงเช่นใดหลังเกิดเหตุการณ์ ความไม่สงบ (ไพฑูริย์ ศรีโอง, 2547)

พระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก) ท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีความเมตตาแก่ชาวจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาสเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชาวจังหวัดยะลา ท่านได้สร้างสิ่งต่างๆ อันเป็นประโยชน์คุณูปการทั้งในเรื่องของการศึกษา การสงเคราะห์ ยิ่งในช่วงวันครบรอบวันเกิดของท่านทุกปี จะมีพิธีมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนทุกศาสนา ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดยะลา อีก ทั้งท่านยังเป็นผู้ยืนหยัดต่อสู้กับความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ เป็นที่เคารพสักการะนับถือของ ประชาชนโดยทั่วไป รวมไปถึงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนในพื้นที่ และพระธรรมสิทธิมงคล เป็นพระที่พลตำรวจเอกสมเพียร เอกสมญา หรือ จำเพียรฯ เพลี้ยเหล็ก อดีตผู้กำกับการตำรวจภูธร บันนังสตา ที่เสียชีวิตจากเหตุความไม่สงบในพื้นที่ ให้การนับถือเป็นอย่างมาก โดยหลังจาก พลตำรวจ เอกสมเพียร เสียชีวิต พระธรรมสิทธิมงคล ยังได้อนุญาตให้ประดิษฐานรูปเหมือนของพลตำรวจเอก สมเพียร ภายในวัดเมืองยะลาด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการธำรงพระพุทธรูปศาสนาในท่ามกลางความขัดแย้งในจังหวัดภาคใต้โดยการมองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก) เพื่อให้ทราบว่าเหตุใดท่านจึงเป็น พระสงฆ์ ที่เป็นที่เคารพนับถือสักการะ ของประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เป็นพระมหาเถระที่มีชื่อเสียง เป็นเสาหลักของพระพุทธรูปศาสนา ในด้าน

ต่าง ๆ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา เพื่อให้ประชาชนคนรุ่นหลังได้ทราบเรื่องราวของพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก) รวมถึงการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเอง สังคม ชุมชน และประเทศชาติ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความขัดแย้งของ 3 จังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนใต้ในมุมมองของพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก)
3. การวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล(ฉิน โชติโก)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research)และการวิจัยภาคสนาม(Field Research) เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้รู้เรื่องโนรามาประกอบเนื้อหาวิทยานิพนธ์ โดยสรุปเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1.1 ข้อมูลจากเอกสารเป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา 3 จังหวัด ชายแดนใต้

1.1.2 ข้อมูลจากภาคสนามเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลที่มีการสัมภาษณ์ผู้ที่มีโดยกำหนดพื้นที่แหล่งข้อมูลของจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

1.2.1 เนื้อหาเกี่ยวกับความขัดแย้งของ 3 จังหวัดชายแดนใต้

1.2.2 เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนใต้ในมุมมองของพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก)

1.2.3 เนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิ่น โชติโก)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้

2.2 ข้อมูลจากภาคสนาม จากการสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) (บุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์/ผู้ให้ข้อมูล) ดังนี้

2.2.1 พระมหาวิเชียร วชิรธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

2.2.2 นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิชิต นักวิเคราะห์นโยบายและแผน วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

2.2.3 พระครูเกษมธรรมธาดา เจ้าคณะตำบลเบตง เจ้าอาวาสวัดจันทาราม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

2.2.4 พระครูอดุลนิคมเขต เจ้าคณะตำบลลำใหม่ เจ้าอาวาสวัดถ้ำคูหาภิมุข อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

2.2.5 นายวิจิตร ศรีวิสุทธานนท์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview)

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เรียบเรียงข้อมูล โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งในส่วนข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ตามจุดประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

4.3 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

4.4 เรียบเรียงเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการธำรงพระพุทธศาสนาในท่ามกลางความขัดแย้งใน 3 จังหวัดภาคใต้มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก) สามารถสรุปให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งต่อไปนี้

1. ความขัดแย้งและแนวคิดทฤษฎี

ความหมายของการขัดแย้ง ความขัดแย้ง หมายถึง ไม่ลงรอยกัน นอกจากนั้นยังอธิบายคำว่า ขัด หมายถึง ไม่ทำตาม ผ่าฝืน ขัดไว้ และความหมายของคำว่า แย้ง หมายถึง ไม่ตรง หรือไม่ลงรอยเดียวกัน ต้านไว้ ทานไว้ เมื่อคำรวมกัน ได้ความหมายว่า ความขัดแย้ง หมายถึง การคัดค้าน ความปรารถนา ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ที่เกิดจากการรับรู้ ความคิด ความเชื่อ จุดประสงค์ หรือ เป้าหมายที่ไม่ตรงกัน อาจรวมไปถึงความรู้สึกด้วย มีทั้งด้านดีและด้านลบ ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดา หรือ เป็นเรื่องของธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ทุกวันในตัวเองคนเดียวในครอบครัว ชุมชน ในองค์กร ในประเทศของเรา ความขัดแย้งนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ 1. ความขัดแย้งในตัวบุคคล (Individuals) 2. ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal) 3. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (Intercrops) 4. ความขัดแย้งระหว่างสังคม (Inter societal) (อริศรารวรรณ สมิตี, 2551)

2. แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนใต้ในมุมมองของพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก)

ตลอดระยะเวลาของการเกิดความขัดแย้งขึ้น ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นนั้น พระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก) ท่านกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่า เกิดจาก ความอยาก ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน และการยึดถือตัวตนว่ามีอำนาจ 3 ตัวหลักนี้ จนเป็นปัญหาในปัจจุบันที่แก้ไขจนไม่มีวันจบสิ้น ก็รัฐบาล ก็หน่วยงานแล้วที่เข้ามาช่วยเหลือ หรือ แก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ระยะเวลาที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ใช่เวลาเป็นวัน เป็นเดือน แต่อาศัยการสั่งสมเป็นสิบกว่าปี สั่งสมปัญหาต่าง ๆ ไว้ จนเป็นเงื่อนไข ระหว่างรัฐกับประชาชน ประชาชนกับประชาชนด้วยกัน หรือ แม้กระทั่งผู้มีอำนาจในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล พระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก) ท่านได้กล่าวถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ไว้ว่า การจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยการศึกษาเป็นหลักให้กับประชาชนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นเยาวชน หรือ บุคคลทั่วไป เพื่อที่จะให้ได้รับรู้ถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เข้าใจในสิ่ง

เหล่านั้น และปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ดังพระดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” เมื่อประชาชน เยาวชนทุกคนมีการศึกษา การที่จะโดนหลอก การโดนป้อนข้อมูลที่ผิด การหลงเชื่อ หรือ การโดนชักจูงไปในทางที่ไม่ดีก็จะหมดไป แม้ว่าปัญหาเหล่านี้จะไม่หมดลงสักทีเดียว แต่ปัญหาทั้งหมดจะค่อย ๆ จางหายไปทีละเล็กทีละน้อย

3. วิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉันท โขติโก)

พระภิกษุ สามเณร ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ในการทำกิจของสงฆ์และความเป็นอยู่ในวัดได้รับผลกระทบ คือ เกิดความวิตกกังวลและมีความรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกเวลาจะทำกิจกรรมอะไรก็ต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลาไม่มีความจำเป็นจริง ๆ จะไม่พยายามออกจากวัด ผลกระทบต่อพระภิกษุ สามเณรในการทำกิจของสงฆ์ และความเป็นอยู่ภายในวัดในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหากับการปฏิบัติศาสนกิจ รวมไปถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระธรรมสิทธิมงคล (ฉันท โขติโก) ท่านได้แสดงให้เห็นถึงแนวทาง เกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนใต้ไว้อย่างชัดเจน คือ ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้นั้นเกิดขึ้นจากการไม่เข้าใจกัน เริ่มแรกเดิมที เป็นการไม่เข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน ก่อนหน้านี้อ่อนก่อนที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้น ประชาชน ชาวบ้าน ทั้งไทยพุทธ ทั้งไทยมุสลิม มีความเข้าใจกัน ในวัฒนธรรมของพื้นที่ มีงานในวัด ไทยมุสลิมก็เข้ามาช่วยงานเป็นปกติ ดังเช่นพี่น้องพองานมัสดิ ไทยพุทธก็ช่วยงาน แต่พอเกิดเหตุการณ์ขึ้น ทั้งไทยพุทธ ไทยมุสลิม ต่างคนต่างอยู่ว่ากันอย่างนั้น ทำให้วัฒนธรรมที่เคยสวยงามขาดหายไป จากประวัติของพระธรรมสิทธิมงคล(ฉันท โขติโก) จะเห็นได้ว่า ท่านสงเคราะห์ช่วยเหลือ ชาวบ้านผู้ยากไร้ ยากจน โรงพยาบาล รวมไปถึงการสร้างโรงเรียน การสนับสนุนการศึกษาไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ สามเณร เด็กเยาวชน โดยการมอบทุนการศึกษาทั้งจังหวัด ไหลมาเรื่อยตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา หรือ แม้กระทั่งระดับวิทยาลัย ราชภัฏ เป็นต้น แต่ละปี ๆ พระธรรมสิทธิมงคล (ฉันท โขติโก) ได้มอบเป็นทุนการศึกษาไว้ เพื่อต้องการให้เด็กเยาวชนเหล่านี้ ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และมีความตั้งใจเรียน โดยไม่มีเงื่อนไขทางด้านศาสนาเกี่ยวข้องกับแต่ประการใด อย่างน้อยเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เป็นอยู่ให้น้อยลง ปัญหา 3 จังหวัดภาคใต้ พระธรรมสิทธิมงคล (ฉันท โขติ

โก) ท่านกล่าวเสมอว่า ต้องให้การศึกษา คนเราเมื่อมีการศึกษาแล้ว ก็จะมีความเข้าใจ เมื่อมีความเข้าใจกัน รู้เขารู้เรา เมื่อมีความเข้าใจแล้ว ก็จะเกิดปัญญา ดังนั้น ปัญหาจะไม่เกิด ต่างคนต่างเข้าใจ เข้าใจในหลักการปฏิบัติ เข้าใจในวัฒนธรรมการเป็นอยู่

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการธำรงพระพุทธศาสนาในท่ามกลางความขัดแย้งใน 3 จังหวัดภาคใต้มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก) สามารถสรุปให้สอดคล้องได้ดังต่อไปนี้

1. ความขัดแย้งและแนวคิดทฤษฎี

ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดา หรือ เป็นเรื่องของธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ตัวเราเองคนเดียวในครอบครัว ชุมชน ในองค์กร ในประเทศของเรา ความขัดแย้งนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1.1 ความขัดแย้งในตัวบุคคล (Individuals) เช่น เกิดขึ้นจากการที่บุคคลไม่แน่ใจว่าการตัดสินใจที่กำลังจะกระทำลงไปนั้น จะเกิดผลขึ้นมาในทางใดบ้าง ซึ่งอาจจะเป็นผลในทางบวกหรือลบก็ได้

1.2 ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal) เป็นความขัดแย้งของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป และอาจส่งผลทำให้เกิดการสร้างสรรค์ในองค์กรได้หากความขัดแย้งนั้นสามารถทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ หรือ ทางเลือกในการตัดสินใจที่มีประโยชน์หลายๆ ทางเลือก

1.3 ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (Intergroups) เป็นความขัดแย้งที่ขยายวงกว้างออกไปมากกว่าความขัดแย้งระดับที่ 2 เพราะเป็นความขัดแย้งระหว่างสมาชิกกลุ่มนั้นทั้งหมด ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นหลายๆ ฝ่าย และแต่ละฝ่ายอาจจะมีสมัครพรรคพวกสนับสนุนอยู่ก็ได้

1.4 ความขัดแย้งระหว่างสังคม (Inter societal) เป็นความขัดแย้งของทุกระดับ ได้แก่ ความขัดแย้งในตัวบุคคล ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม เพราะถือว่าความขัดแย้งในแต่ละระดับเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั่นเอง (อิริศราวรรณ สมิตี, 2551)

2.3 ด้านการสาธารณูปการ

พระธรรมสิทธิมงคล ท่านมีผลงานด้านการสาธารณูปการทั่ว การก่อสร้างไม่ว่าจะเป็น พระมหาธาตุเจดีย์ อาคารเอนกประสงค์ อาคารการเปรียญ พระอุโบสถ ฯลฯ กล่าวได้ว่า ท่านสร้างวัดในระยะเวลา 50 ปี จากสำนักสงฆ์ป่าไผ่ จนกลายเป็น วัดเมืองยะลาพระอารามหลวง โดยมีท่านเป็น เจ้าอาวาสเพียงรูปเดียว ผลงานนี้เป็นที่ประจักษ์ ในวงการศาสนา เพราะ การที่วัด ๆ หนึ่งจากที่ไม่มีอะไร จนกลายมาเป็นวัดพระอารามหลวงชั้นสามัญภายใต้การ ปกครองเพียงรูปเดียว ไม่ใช่เรื่องที่ย่าง ปัจจุบัน ท่านกำลังก่อสร้างวิหาร 4 กรุง เพื่อต้องการ ประดิษฐานพระมหากษัตริย์ 4 แผ่นดิน ผู้ที่มีคุณแก่แผ่นดิน ได้แก่ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช กรุงสุโขทัย สมเด็จพระนเรศวรมหาราช กรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช กรุงธนบุรี และสมเด็จพระปิยะมหาราช กรุงรัตนโกสินทร์

2.4 ด้านการสาธารณสงเคราะห์

พระธรรมสิทธิมงคล ก่อตั้งมูลนิธิวัดเมืองยะลา บริจาคเงินช่วยเหลือศูนย์คนชรา บ้านทักษิณ มอบเงินสร้างอาคาร จัดซื้อเครื่องมือแพทย์ ให้กับโรงพยาบาลอำเภอเบตง โรงพยาบาลศูนย์ยะลา ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต และสร้างเรือนพยาบาล ให้กับโรงเรียน คณะราษฎรบำรุงยะลา บริจาคเงินช่วยเหลือแก่ชมรมผู้สูงอายุจังหวัดยะลา ก่อตั้งกองทุน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อสงเคราะห์เด็กยากจน ตั้งมูลนิธิพระธรรมสิทธิ มงคล ให้กับวัดสามบ่อ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา รวมไปถึงการแบ่งที่ดินวัดให้ประชาชนที่ ยากจนได้อาศัยอยู่ โดยเรียกเก็บค่าที่ดินเป็นรายปี ปีละ 300 บาท เพื่อไม่ให้คนที่อยู่อาศัยเป็น บาบ หรือ เป็นหนี้สงฆ์ และอื่น ๆ อีกมากมาย

2.5 การเผยแผ่ศาสนา

พระธรรมสิทธิมงคล หรือ หลวงพ่อท่านฉั้น เป็นพระมหาเถระที่เคร่งครัดในพระ ธรรมวินัย ไม่เบียดเบียน หรือ ก่อความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ใคร อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี มี อหฺยาศัยไมตรีเกื้อกูลแก่สหธรรมิกพระภิกษุสามเณร ตลอดถึงอุบาสกอุบาสิกา และท่านก็ ขวนขวายเอาใจใส่ให้คณะศิษย์เคร่งครัดในศีลในพระธรรมวินัยด้วยเช่นกัน เป็นที่ทราบกันดีของ ประชาชนทั่วไปว่า ถ้าใครแต่งตัวไม่เหมาะสม จะโดนหลวงพ่อบอกว่ากล่าวตักเตือน เช่นใน กรณีที่ผู้หญิงใส่สายเดี่ยวก็ตี นุ่งกระโปรงสั้นก็ตี ถูกหลวงพ่อบอกกล่าวสอนตักเตือน ถึงขั้นรีบ

ออกไปเปลี่ยนชุด แล้วกลับเข้ามาใหม่ เป็นต้น การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ เป็นความดีริของ พระธรรมสิทธิมงคล โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำดังนี้

2.5.1 เผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้าให้กว้างขวางไปในหมู่ชน

2.5.2 ประชาสัมพันธ์บอกข่าวอันเป็นประโยชน์แก่พุทธบริษัททั้งหลาย

2.5.3 คลายความเครียดด้วยธรรมะบันเทิง

รวมไปถึงการร่วมกับพุทธสมาคมจังหวัดยะลา จัดหาวิทยากรไปเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา ทุกสัปดาห์

2. วิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้มองผ่านพระธรรมสิทธิมงคล (ฉิน โชติโก)

พระธรรมสิทธิมงคล หรือ หลวงพ่อฉิน ที่ประชาชนทั่วไปทราบกัน ท่านเป็นพระที่มีคุณธรรมสูง ท่านเป็นผู้ที่มีหลักธรรมในการประพฤติปฏิบัติ จะเห็นได้จากกิจวัตรประจำวัน เวลาที่มีประชาชนเข้ามาหาท่าน เป็นที่ทราบกันดีว่า ถ้าใครจะเข้ามาวัดเมืองยะลา จะต้องแต่งกายสุภาพ เช่น ถ้าเป็นผู้หญิง จะใส่กระโปรงสั้น ใส่เสื้อสายเดี่ยว เหวลอยไม่ได้เป็นอันขาด และไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้มีหน้าที่ทางสังคม หรือ มีตำแหน่ง หรือ ไม่มีตำแหน่งก็ตาม ถ้ามาแบบที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ก็จะไม่โดนหลวงพ่อดำหนักกลับไปทันที การดำเนินของท่านนั้นเป็นไปด้วยความเมตตา เพราะท่านไม่ต้องการให้บาปก่อเกิดกับคนที่ไม่รู้ เห็นได้ว่าแนวทางที่ท่านนั้น ทำให้ก่อเกิดประโยชน์และเป็นไปตามแนวปฏิบัติ วัตถุประสงค์ในทางที่ก่อความสันติสุขแก่ตนเองและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผลได้อย่างแท้จริง โดยการยึดหลักธรรม คือ เมตตา

ความสำคัญของเมตตาธรรม ศาสนาสำคัญในโลกนี้ ทั้งศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม ล้วนแต่สอนให้มนุษย์มีความรัก มีความเมตตาต่อกัน เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เมตตาจึงเป็นธรรมอันเป็นสากลที่ผู้คนกล่าวถึงเสมอ ๆ การเบียดเบียนกันและกันทั้งบุคคล ต่อบุคคลและสังคมต่อสังคม หรือ ประเทศต่อประเทศ จึงมีอยู่เนือง ๆ จุดอ่อนของมนุษย์ปุถุชน คือ การมีสักกายทิฏฐิ หรือ เห็นผิดในความมีตัวตนของตนรวมทั้งการมีกิเลสได้แก่ ราคะ โทสะ โมหะ ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดทำให้มนุษย์ส่วนใหญ่เห็นแก่ตัว พระพุทธเจ้าทรงเห็นจุดอ่อนดังกล่าวของมนุษย์ ปุถุชน จึงมีพุทธวจนะหลายครั้งเกี่ยวกับความสำคัญของเมตตา และส่งเสริมให้บุคคลเจริญเมตตาไว้ประจำจิต พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญเมตตาบารมีเป็นหนึ่งในทศบารมี (พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์, 2554)

ถ้าบุคคลต้องการความรัก ความปรารถนาดี จากบุคคลอื่น จะต้องมีความรัก ความปรารถนาดีต่อบุคคลอื่นเช่นเดียวกัน ถ้าหากไม่มีความรัก ความปรารถนาดี ต่อบุคคลอื่นและไม่หมั่นเจริญเมตตาเป็นนิตย์ ยากที่จะได้รับผล คือ ความรัก ความปรารถนาดี จากบุคคลตามความต้องการ จึงไม่เป็นการแปลกประหลาดใจ ที่ทำไมบุคคลทั่วไปในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ถึงรัก และเคารพในพระธรรมสิทธิมงคล หรือ หลวงพ่อฉิ่น ดังที่เปรียบเสมือนท่านเป็นดังร่มโพธิ์ใหญ่ที่คอยให้ทั้งความร่มรื่น และความเย็นสบาย แก่ประชาชนในพื้นที่ตรงกับพระดำรัส พระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงทราบถึงสภาวะธรรมนี้เป็นอย่างดี พระองค์จึงตรัสสอนพุทธบริษัทเริ่มตั้งแต่จริยธรรมขั้นพื้นฐาน เช่น เรื่องของศีล 5 เป็นต้น สถานที่แห่งใดขาดเมตตาธรรมแล้ว ความผาสุกย่อมไม่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงจะกล่าวถึงความสำคัญของเมตตาธรรม ดังพุทธวจนะ ว่า “การที่บุคคลเจริญเมตตาจิตอย่างน้อยชั่วสุดตมกลิ่นหอม มีผลมากกว่าการที่บุคคลมีจิตเสื่อมใส สมาทานสิกขาบท คือ การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นต้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การเจริญเมตตาจิตนี้มีผลมากกว่าทานที่ บุคคลให้แล้ว 3 ครั้งในวันหนึ่งนั้น” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สรุป

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน 3 จังหวัดภาคใต้นั้น เกิดจากเหตุ 3 อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้น คือ ตันหา ทิฏฐิ มานะ เมื่อทุกอย่างมีความขัดแย้ง มีความไม่เข้าใจกัน มีอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง สิ่งที่ตามมาก็คือ เรื่องของผลประโยชน์ เป็นตัวแบ่ง ตัวชี้วัด ที่เกิดขึ้น พระธรรมสิทธิมงคล (ฉิ่น โชติโก) ท่านได้ชี้แนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับ 3 จังหวัดภาคใต้ไว้ ตลอดระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งท่านได้ช่วยเหลือประชาชนไม่ว่าทั้งไทยพุทธ ไทยมุสลิม โดยความเมตตา ทั้งในเรื่องของการศึกษา มอบเป็นทุนการศึกษา หรือ สนับสนุนในเรื่องของอุปกรณ์การเรียน จัดให้วัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ภาษา หรือแม้กระทั่งเรื่องของศาสนา โดยไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นไทยพุทธเท่านั้น อีกอย่างที่จะเห็นกันเป็นประจำ คือ วัดเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ให้กับประชาชนทั่วไปทั้งพุทธและมุสลิม

สุดท้ายการจะแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดภาคใต้ ต้องอาศัยการอภัยที่ประกอบด้วยเมตตา และการทำให้คนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง รวมไปถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะ

เรื่องของความเสมอภาค ความเท่าเทียม ความเป็นธรรม โดยการยึดหลักของเรื่องศีล มาเป็นตัวกำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานทางภาครัฐ ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนใต้(ศอบต.) สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด หน่วยงานทางความมั่นคง เป็นต้น ควรมีบทบาทให้ การสนับสนุนด้านการศึกษามากกว่าที่ควร
2. สนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ที่ออกไปศึกษา หรือ ทำงานนอกพื้นที่ 3 จังหวัด ให้ได้กลับมาทำงานในพื้นที่
3. ให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนา โดยวันสำคัญทางศาสนา รัฐบาลควรให้ข้าราชการในพื้นที่เข้าร่วม หรือ มีการจัดกิจกรรมในเขตอำเภอ เช่น การจัดพิธีทางศาสนา การตักบาตร เป็นต้น
4. ให้รัฐบาลช่วยพิจารณาในเรื่องของสวัสดิการของพระภิกษุสามเณร มากกว่าที่เป็นอยู่
5. ให้รัฐบาลพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและคุณธรรม มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่กำหนดเฉพาะศาสนาใดศาสนาหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์. (2554). สุวรรณสามยอดกตัญญู. กรุงเทพมหานคร: หจก. ประยูรศาสน์การพิมพ์.
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์. (2535). บทบาทหน้าที่ของพระภิกษุสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ไพฑูริย์ ศรีโอง. (1 พฤศจิกายน 2547). ปัญหาความรุนแรง 3 จังหวัดใต้ท่องเที่ยวลงทุนวิกฤติ. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 51 ฉบับที่ 24 , หน้า 20.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อริศราวรรณ สมิตี. (2551). บทบาทของคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยสันติวิธี. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.